
מראה מקומות- עניני הלכה

‘במות דף מב’

נסדר ע"י אשר יעקב מילמן

רב דקהל שערי תפילה

פסעיק, ניו ג'רסי

AsherMillman@gmail.com

לע"נ ברוך בענדיט וברכה גרוס ע"ה
by Mr. & Mrs. Duvy Gross

לזכר נשמת

מנחם מנדל בן משה ושרה בת משה צבי ממשפחת אדלר
קצפל בן אליעזר ופריידל בת אליעזר ממשפחת מילמן
צבי מנחם בן שמעיהו וחיה לאה בת נפתלי הערצקא ממשפחת
רייכמאן

A Chaburah on these מקומות מראה is posted weekly
and can be accessed via www.dafaweek.org, emailed,
or on the app.

507– Daf– Week

info@dafaweek.org

בדין גר וגירות שנתגיירו ביחד

• איתא בגמ' שגר וגירות שנתגיירו צריכים להמתין ג' חדשי הבחנה. ותוס' דייק מגמ' זו שמותר להם להתחתן פעם שנית אע"פ שהתחתנו בעודם גיורתם ולא חוששין שיחזרו לסורם. וכן דייק הרא"ש אכן ציין למדרש שמשמע שיש לאסור מחמת חשש הנ"ל וכן ציין בדרכי משה לשיטת המרדכי ורבנו ירוחם שאסור להם להתחתן. ובשו"ע נפסק כפשטות הגמ' וכשיטת תוס' והרא"ש שמותר להם להתחתן ורק שיש דין הבחנה.

• וכל דין הנ"ל בגר וגירות שהתחנו בעודם גיורתם אכן מהו דין של נכרית פנויה אם יש לה דין הבחנה ג"כ. משמעות השו"ע הוא שדין זה רק בנשואה שנתגיירה אכן בפנויה לא אכן הבית שמואל ציין לשיטת הרמב"ם שמשמע שדין זה אפילו בפנויה [ובמ"מ שם הסביר הרמב"ם כהשו"ע].

• ובאיזה אופן שיש איסור, חקרו האחרונים מהו הדין אם ידועים בבירור מצב העיבור שלה אם עדיין יש דין הבחנה כמו ישראלית או אפשר שחלוק כאן משם. בחלקת מחוקק הסתפק בזה אכן בדגול מרבבה נקט כנגדו שאם היא זקינה אין כאן דין הבחנה [ולכ' ה"ה שאר בירורים על מצב עיבורה כמו רופא ובדיקת דם וכדומה].

• ואם הדין הבחנה הוא דווקא דין פרישה בעלמא דהיינו שמותרים להתחתן ורק שיש איסור ביאה או שיש כאן איסור חיתון לגמרי ע' בקובץ תשובות שמחלוקת בינו ובין השואל בענין זה.

• ואם יש לחשוש שאחד מהם רק מתגייר מחמת האחר ולא לשם שמים, בשו"ת חבלים בנעימים דייק מגמ' שלנו שלא כזה שחשש זו רק בגוי הבא להתגייר מחמת ישראלית ולא באופן אחר. אכן בברית אברהם הביא דבריו והשיג עליו שלכ' דינו רק מוכרח כשבאים להתגייר ביחד אכן בזה אחר זה יש לחשוש ע"ש.

• תד"ה גר יבמות מב.

• רא"ש שם פ"ד אות כו'

• דרכי משה יו"ד רסט' אות ב'

• שו"ע אבן העזר יג' ה'

• בית שמואל שם אות ז'

• רמב"ם הל' גירושין יא' כא'

• חלקת מחוקק שם

• דגול מרבבה שם

• קובץ תשובות ח"א סימן קנ'

• שו"ת חבלים בנעימים ח"ג

אבה"ע עב'

• ברית אברהם יו"ד שם פסקי

תשובות אות י'

[דף ט"א - ט"ב ע"ב]

הנשים [ק] לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו להן ג' חדשים. אחת בתולה ואחת בעולה ואחת אלמנה ואחת גרושה ואחת נשואה ואחת ארוסה ר' יהודה אומר נשואות יתארסו וארוסות ינשאו חוץ מן הארוסה שביהודה מפני שלגו גם צה ר' יוסי אומר כל הנשים יתארסו חוץ מן האלמנה מפני האבול:

[דף ט"א ע"ב] גמ' תנא מעשה באחד שצא לפני ר' יוסי אמר ליה מהו לחלוץ בתוך ג' חדשים אמר לו לא תחלוץ ותחלוץ ומה צדק קרא עליו המקרא הזה אם לא יחפוץ האיש אם חפץ יבס כל העולה לייבום עולה לחליצה ואשאינה עולה לין ייבום אינה עולה לחליצה:

כה ת"ר יבמה ג' חדשים הראשונים [ר] נזונית משל בעל מכאן ואילך אינה נזונית לא משל בעל ולא משל יבס. עמד דין וצרכה * נזונית משל יבס ולא צרכה צרכה דוקא איירי שאינו רואה לא לייבום ולא לתלוץ דהא צ"כ דכחוצות (דף ק:) פריך מינה לשמואל דאמר אין פוסקין ממונות לאשה איש דחייב לזררי ואם צרכה צרכה אמאי הוה לין לייבום לזררי הלא לא צרכה אלא כדי לעגנה [ש] אלא צרכה מתמת ממוון ומתמת מרדן איירי ולא דוקא צרכה אלא ה"ה נמי חלה כיון שלא צרכה אלא מתמת אונס שאירע לו מה לי צרכה ומה לי חלה וצירושלמי דפרק אע"פ (ה' ד) [ח] מפרש שהיה דה"ה חלה ודלא כרש"י ז"ל שפירש בכתובות דוקא צרכה אצל חלה לא ואע"ג דבירש כתובות (דף ט"ג) אמרי' גבי הגעת זמן לפיכך חלה הוא או שחלתה לא אינו מעלה לה ממונות התם צרכה חוץ הזמן שלא הייתה ראיה משהגיע הזמן אצל חלה אמר "הזמן כבר נתחייב במונותיה ושוב לא יפטור וה"ג אע"פ שלא נתחייב במונותיה עד שצרכה מ"מ אחר שעמד בדין היה לו לכנסה לאלתר קודם שאירע לו אונס ונראה דדוקא כשנתרצה בדין לייבום וצרכה דכיון דסופו לייבום [א] הרי היא כבר כאלוהי ומייב במונותיה אצל חלה לא נתרצה לייבום אלא לתלוץ ואירע אונס שהוצרך לצרחה לא מסתבר שהקנו לה ממונות משל יבס דוקא צרכה דחיתקין לה ממונות משל יבס אצל חלה צרכה לא דלה כפיחא שיחא מלייבום כיון דחיתיה קמן ונתרצה ואפילו אירע כך שנתאחר זמן מועט לא מסתבר שיחיתקו לה ממונות משל יבס אם לא שחצא לפני צ"כ ותמצת ממנו שייבם אותה או שיתן לה ממונות ונראה דמתמת קנס הוא דחיתקו לה ממונות דהא אין מעשה ידיה שלו אע"פ שניזונית משלו כדאמר צ"כ דכתובות (דף ק:) אי משום מעשה ידיה הא לא משעבדא ליה ואע"ג שנתרצה לייבום ולא צרכה אלא מתמת אונס [ב] מ"מ קנסוהו דלה איבעי ליה לשהוי אלא הוה ליה לייבום לאלתר קודם שאירע לו אונס. ומיהו י"ל אפילו אם מעשה ידיה שלו שפיר קאמר בכתובות אי משום מעשה ידיה הא לא משעבדא ליה דאין לחוש שמה אמר לה זאי מעשה ידך במונותיך שהרי כל זמן שלא צרכה לא תקנו לה ממונות כדפרישית ואין מעשה ידיה שלו כל זמן שלא יצרכה ויפסקו לה צ"כ ממונות הלכך ליכא למישא שמה אמר לה זאי מעשה ידך במונותיך ומיהו נראה אם מטעם זה אמר לא משעבדא ליה טפי הוה ליה למימר לא מיחייב במונותיה אצל לשון לא משעבדא ליה משמע שאפילו כשיזונית משלו אינה משועבדת לו למעשה ידיה וכן נראה לי אע"ג דניזונית משלו אין מעשה ידיה שלו דק"ל [ו] מונוי עיקר ותקינו רבנן שיהא מעשה ידיה שלו משום איבה וכל זמן שאינה יושבת תחת בעלה אין לחוש

לאיבה. ואין לקדקד מההיא דפ"ד אחין (דף כט:): כשעמד בדין ופסקו לה ממונות משלו אלמנה אפילו צלה צרכה מיד שעמד בדין פסקו לה ממונות דלמא שאני התם דעבד צה מאמר וקרוצה לציאה ולהכי ראו שיתקנו לה ממונות * נפלה לפני יבס קטן מאי מיבס לית לה מבעל מאי פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר אית לה וחד אמר לית לה והלכתא לית לה משמיא הוא דקנסוה:

ת"ר יבמה שחללו לה אחין חוץ ג' חדשים צרכה להמתין ג' חדשים [דף ט"א ע"ב] ולאחר ג' חדשים אינה צרכה להמתין ג' חדשים. והיה אומר ר"ת דדוקא חלץ שהחליצה מוכחא שלא צה עליה מידי דהוה אמתאנת לפי שמיאונה מוכחא עליה שהיא קטנה אצל חלה אם מת היבס אחר ג' חדשים צרכה להמתין ג' חדשים דיותר קרוצה היבמה לציאה מארוסה דגורי' אטו נשואה ו' חדשים שאמרנו משעת מימת הבעל ולא משעת חליצה היבס. ומאי שנא מגט דרב אמר משעת נתינה ושמואל אמר משעת כתיבה אמר רבא ק"ו לאיסור כרת התרת לאיסור לאו לא כ"ש:

בו וכן שאל כל הנשים אם יתארסו וכו'. בשלמא יבמה כדאמר' אלא שאל כל הנשים מ"ט אמר רב יהודה אמר שמואל אמר קרא להיות לך לאלהים ולזרעך אחרוך להבחיין בין זרעו של ראשון לזרעו של שני מתיב * רבה לפיכך גר וגוירת צרכיות להמתין ג' חדשים והכא * במאי להבחיין איכא י"א שנמצאו במדרש דעובד כוכבים ואשמו שנתגיירו שאין לו לקיימה שמה יחזרו לסקור והכא לא משמע הכי הכא נמי להבחיין בין זרע שזרע בקדושה ובין זרע שזרע שלא בקדושה * רבא אמר שמה ישא אחותו מאביו וייבס אשת אחיו מאתמו ויוליא את אמו לשוק ויפטור את יבמתו לשוק. והיכא דקים לן דמעוברת היא תנשא אלתמה תניא [ג] לא ישא אשת מעוברת חצירו ומינקת חצירו

הגדה"ה בבת"ו רב מומר צריית ד"ת וש מדרש דאסור כשנשאה צריית שמה יחזרו לסקור. מדרש ל"ד. מעשה היה והפירו' ולא ידע ר"י ז"ל למה הולך לעשות [ק] וגם מרש"ם [שמע] שמואל. ח"י מרש"ם.

ומסיק משום דקתם מעוברת למניקה קיימא [דף ט"ב ע"ב] ודלמא מיעברא ומיעברא חלצה וקטלה ליה. ומתוך זה היה אומר רבינו שמשון הוקן גרושה מינקת וגרושה מעוברת מותרת לינשא [ה] דלה משעבדא להניק כדאמר' צרכה אע"פ (דף נט:): נתגרשה אינה כופה. ור"ת ז"ל דייק משמעתיך דלמאי דבעי למימר טעמא משום קנדל או משום דיתסא אין חילוק בין אלמנה וגרושה [ה] ואינו חוזר צו אלא

הוא מן השלש יבס נמי לא מאי מפיך הלכך הקרן יחייב והיותו מתפרנס צו האשה כהוון ואם יש מומר צריית יתן יבס. שמואל צן יחאל.

הגהות ה"ה אס חלה אחר הגעת הזמן: ו דוקא ברת הוא דתקינו: א מתיב רבא וכו': הגהות הגר"פ [ו] כמותו נט ע"כ קו ע"ב:

קרבן נתנאל

במונותיה. היינו כמו ארוסה שהגיע זמן ולא נשאו דלכולת משלו: [ב] מ"ב קנסוהו ד"א איבעיא י"ד י"שהווי א"א ה"י צ"ייבם א"א א"ר. מ"מ נראה אם פסקה נדה צאמות פטם וימתן כך אירעו אונס שצריך לברות לית לה ממונות דלא קנסוהו ככה"ג: [ג] א"א ישא אדם מעוברת הבירו. מעשה שילדה אשה ולד קיימא חוץ ו' למישוין והבעל מתעשה אומר לא ממני נתעברה ואח"כ מת הולד והוזה שצדקה ממנו נתעברה אין לרין להפריש ממנה ע"י שו"ת חסד כצי ק"י מ"ד: [ד] ד"א מושעבדא אהניק. אצל מטעם דלה כסיפא למיתבע אין להחמיר דכיון דלה מזי למיתבע אלא על ידי שליח כדליתא בשליח האשה שנתארמלה אף היא כסיפא למתבע על ידי שליח. י"י: [ה] ואינו חוזר בו א"א מן ה"שבע א"ב. עיין מ"ש

יתקן אשמואל ורב אחי ש"מ דבאסור דאורייתא לא אמרינן חזר והתרה א"כ רב ור"י הלכה כר"י. י"ל דפליג בנחות וקוקמו לאשמעתיך אפילו בנחות וקוקמו כשמתה ראשונה אסור בשניה אע"ג דמאורייתא קרינן יבמה יבא עליה בשעת נפילה: [ק] א"א ינשאו ו"א יתארסו. ולא זו אף זו קמי גי' הרי"ף וגי' שלפנינו לא יתארסו ולא ינשאו. כלומר אם ארסה לא תנשא אלא תשאר כמו שהיא בטה עיין לעיל פרק זו ס' ד': [ר] נזונית מוש"ב בע"ז. ומעשה ידיה ליבס כ"כ רבינו שנתומו: [ש] א"א בברה מהמת במוון או מהמת מרדן איירי. אע"ג דאונס הוא. מ"מ אחר שעמד בדין ה"ל לכנסה קודם שאירע לו אונס ושפיר פריך התם חיתא התפיקה לר"י: [ח] מפרש בהדיא. צנזיימא: [א] הרי היא כבר כאלוהי והייב

קיצור פסקי הרא"ש

כו וכן שאל כל הנשים לא ינשאו ולא יתארסו עד שיהיו שלשה חדשים אחר מיתת הבעל וצרכיות להמתין שלשה חדשים חוץ מיום שמת צו ויום שנתארסה צו. ומעוברת ומינקת חצירו לא תנשא ולא תתארס עד שיהיו לה עשרים וארבעה חדש חוץ מיום שולד צו הולד וחוץ מיום שנתארסה צו לא שנא אלמנה ולא שנא גרושה:

שדה צופים

דף ט"ב ע"א אלא סתם מעוברת למניקה קיימא. ה"ל"ש במונות פ"ה ס' כ': דף ט"ב ע"ב אמר אב"י אשה בושא לבא לב"ד דהורגת את בנה. ה"ל"ש במונות פ"ו ס' י"ט: או שאינה ראויה לילד צריכה להמתין ג' חדשים. ה"ל"ש ציננות פ"ו ס' י': אמר ר"י אי הדר ביה ממתניתין דרימא הדר ביה. ה"ל"ש ציננות פ"ו ס' ב': סתמא במתני' ומחלוקת בברייתא מאי א"ל הלכה כסתם. ה"ל"ש במונות פ"ה ס' א':

ז כתב הרמב"ם נפרק הנזכר (הל' טו) מומר לאדם לישא שמי ה וכ"פ השניות וכו'. נעיל דליפשיטא פרק שני דינמות לחיות גיורת מן האב של גורו כאלו כמו שפירשנו:

ח וכ"פ השניות שאפרו חכמים בעריות מותרים בגרים. ו הגיורת שנתגיירו בניה וכו'. משנה וצרימא פרק נושאין נעיל דליפשיטא נפ"צ דינמות (כג) ח"ל הרמב"ם (שם הל' טו) ופירש רש"י (ו: ד"ה שני) דאף על פי דקיימא לן (גמ) דתלומים

השניות כולן לא גזרו עליהן בגרים למיך מומר הגר לישא אס אמו ונושא אדם גיורת ואס [אס] טו] אמה או נמ נמ נמ וכן נשאר השניות עכ"ל:

ד (ג) הגיורת שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין. משנה נפרק נושאין (ו:):

ו"ש אפילו הם תאומים אפילו היה לידתן בקדושה וכו'. ו"ש אב"ש חייבים משום אשת אה. פירוש חייבין כרת משום אשת אה מן האס דכיון דלדתן בקדושה הרי האס כשראליט שילדה נים והדגר פשוט דאפילו באין תלומים אלא ילדה אותן בשמי שנים זה אחר זה וצ"י כמד דנראה מדברי ימוקי יוסף דהיינו דוקא כשהן תלומים והוא סימנה וגם לא ידעמי מאין נראה לו כן מדברי

ואינו נראה עניי יו: ו"ש היתה הורתן ולידתן בקדושה נמוקי יוסף כ: ו"ש ולענין עדות וכו'. מומר לאמימר נפ"צ דינמות (דף כ"ב): ו"ש ולענין דין וכו'. נפרק מלות חלילה (רש דף ק"ט):

ט תגיבא שחולץ (ינמות מב) גר וגורת נרימס להמתין שלשה חדשים להמתין בין זרע שזרע בקדושה לזרע שלל זרע בקדושה ופירש רש"י גר שנתגייר ואשמו עמו נרימס להמתין שלשה חדשים לזרע שלל זרע בקדושה

דגו ואשמו גריה שנתגיירו שאין לו לקיימה שמה יסורו לטורן והכל לא משמע הכי (ג):

י ולענין עדות אפילו אחים מן האם מעידים זה היה וכו' וליכא למיחש דאתי לאיחלופי ישראל שאין מקבלין עדות אלא בבית דין והם בקיאין בדבר זה: יא ולענין דין גר פסול לזון דיני נפשות

וכ"פ השניות שאפרו חכמים בעריות מותרים בגרים: ח (טו) וכל השניות שאסרום שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין (טו) אפילו הם תאומים אפילו היה לידתן בקדושה כיון שאין הורתן בקדושה (י) אבל חייבים משום אשת אה. אם יו] היה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראל לכל דבר: ולענין עדות אפילו אחים מן האם מעידים זה לזה דגר שנתגייר כקטן שנועד דמי וליכא למיחש דאתי לאיחלופי ישראל שאין מקבלין עדות אלא בבית דין והם בקיאין בדבר זה: יא ולענין דין גר פסול לזון דיני נפשות

וכ"פ השניות שאפרו חכמים בעריות מותרים בגרים: ח (טו) וכל השניות שאסרום שנתגיירו בניה עמה לא חולצין ולא מייבמין (טו) אפילו הם תאומים אפילו היה לידתן בקדושה כיון שאין הורתן בקדושה (י) אבל חייבים משום אשת אה. אם יו] היה הורתן ולידתן בקדושה הרי הן כישראל לכל דבר: ולענין עדות אפילו אחים מן האם מעידים זה לזה דגר שנתגייר כקטן שנועד דמי וליכא למיחש דאתי לאיחלופי ישראל שאין מקבלין עדות אלא בבית דין והם בקיאין בדבר זה: יא ולענין דין גר פסול לזון דיני נפשות

דרכי משה

(ב) וכ"פ המדרכי [פרק החולצין] (יבמות ט"ו לה) וכ"ה בתולדות אדם וחוה נתיב כ"ג ח"ד (ר ע"ב) כאן: (ג) ובנמוקי יוסף פרק נושאין על האנוסה (ע"א) (לא: ד"ה גמרא) וגרים שנתגיירו איש ואשתו אם רצה מקיימה ואם רצה פוטרה ואפילו מחיים של גר מותרת לאחרים דאציג דבעולת בעל יש להן (טהורין ז:): אפי"ה ליכא משום שמה

פרישה

(טו) וכ"פ השניות שאפרו חכמים. כגון אשה ונמ נמ נמ או אס אס אמה טו] או אס אמו וכו'. רמב"ם. ועיין נפ"צ נפ"צ ק"י חלק לא פתעה שחשבו כל השניות גם נשא העור קימן ט"ו: (טז) אפילו הם תאומים. ר"ל דא הכל מעידין שהן מאב אחד אפי"ה אין חולצין ולא מייבמין כיון דמלות יסס וחלילה חלילה נשא עמה

הגהות והערות

"ע"ד שיטה יו (וכ"ה בב"י דפור' ואחותה מן האב וכו' ג"כ ואחות האב מן האב כ"ה מ"ב): טו] בדפוסים הרמב"ם המצויים הגירסא "נושא אדם גיורת ואם אמה" וכו'. וכ"ה בשו"ע וכתב הש"ך (בס"ק יב) "והוא טעות דאם אמה וכו' אסורות מדאורייתא וכו' אלא הרבר פשוט דברישא צ"ל נושא אדם גיורת ואם אם אמה". וכתבנו כ"ה ברמב"ם מהדורת פונקל. וכ"ה בפרישה (אות טו) בשם הרמב"ם ולכן הוספנו "אם" בסוגריים מרובעות: טו] וברמב"ם הגירסא "לפיכך מותר אדם לישא אם אמו ונושא אדם גיורת ואם אם אמה או בת בת בתה" וכו'. וצ"ע מדוע שינה הפרישה את הסדר: יו] הקשה הש"ך (בס"ק ו) דכאן דחה הב"י את הנמוקי" ומחייב אפילו אינם תאומים וכשו"ע ס"י ד כתב דדוקא תאומים חייב משום אשת אה. ועיי"ש בדגול מרבבה ומה שהביא מרש"י (יבמות צח: ד"ה דאציג). ובטעמו של הנמוקי" שכתב דדוקא בתאומים חייב עיין בערוך לנו יבמות מב. ד"ה רפסור. וצ"ע ברש"ש יבמות (צז: ד"ה גמרא אלא) ובנמוקי רי"ב

חלקת מחוקק

אבן העזר

יג הלכות אישות

בית שמואל רה

סעיף ב' ב' יבמה שמת היבם. עיין לקמן סימן קס"ד סעיף א' שבשיי יצמין מותרת להיבם לשני תוך ז' לתימחו של ראשון: סעיף ג' ג' צריכה להמתין אחר גירושי שמעון. הטעם כמז הרמ"ם נמשנה [כלל ג"ג סי' ז'] הוצאה בטור סוף סימן זה, דלא חילקו חכמים בהצמנה אף בנמקס דודאי לא נמשנה ממנו. ג"כ אין ידוע לרבים שנמשנה מראשון, ולא דמי למחזיר גרושמו: סעיף ה' ה' שהיו נשואות לבעלים בגיותן. לא נזכר אם הם קטנות או זקנות אי גרין כמו בני ישראל או לא [כלעיל סעיף א']:

סעיף ב' ד' יבמה. עיין סימן קס"ד [סעיף א'] שני יבמים ומת אחד, מותרת להיבם לשני תוך ז' יום לתימח של זה. והא דלריכה להמתין, משום [ד]אף קודם יבוס קרובה ליבוס ולביאה יותר מארוסה: סעיף ג' ה' ורוצה להנשא לדאובן. כי מותרת לו כמ"ס רש סימן (ד) [*] סעיף א' בהג"ה א' [ד]אפילו בפילגש אם נישאת לאחר וגישה מותרת לראשון: ו צריכה להמתין. הטעם, משום [ד]לא פלוג בהצמנה אפילו היכא דהיא אינה מעוברת. גם אין ידוע לרבים שנמשנה מראשון. והא דלא צריכה להמתין עד שיהיה הולד כ"ד חודש כמו במעוברת תבילו [לקמן סעיף י"א], משום [ד]ולענין מעוברת לא חיישין שמה ויגתה עם אחר אם שיהיה מודים דמננו מעברה, כמ"ס בהשומת הרמ"ם [כלל ג"ג סי' ז'] דהיו שיהיה מודים, וכבר איתא בסמ"ק ד' [*] סעיף א' [ד]באוסור דרנן לא חיישין שמה ויגתה

נ"פ
מחזיק
השקל
ותקבי
היות

נ"פ
מחזיק
השקל
ותקבי
היות

ד' [ב]מחזיר גרושתו אינה צריכה להמתין. **ה'** [ג]לשפחה וגיוורת [ד]שהיו נשואות לבעלים בגיותן ובעבודתן ונתגירו או ציונים ומקורות ט' ברייתא ביבמות מ"ב ע"ב וכתובת ט' ע"ב. ז' טור סימן קס"ד. יא' טור בסוף הסימן בשם הרא"ש בתשובה כלל ג"ג סי' ז'. יב' סמ"ק סי' קפ"ג וריב"ש סי' תס"ב. יג' מגיד משנה בידע הרמב"ם פ"א מגירושין הכ"א. עם אחר ג"כ, אבל לענין הצמנה צריכה להמתין דמ"מ היא בכלל גרושת חנינו: סעיף ה' ז' שהיו נשואות. ברמ"ם [פ"א מגירושין הכ"א] ליתא מינה נשואות, אלא המגיד מפרש כן, דהא הרמב"ם [בהכ"ב] פסק [ד]צונות אינה צריכה להמתין, א"כ גורת פשעא [ד]אינה צריכה להמתין. והב"י מוז כאן ממ"ס נספחו ב"י והשיג שם על המגיד:

ערך להם

סעיף ה'. נשואות כו'. עיין בארוך [ב] ד"ה וכתב עד והח"ס דין לדעת הרמב"ם כשלא היו נשואות, וכאן חזר בו. ונ"ל שאם היו בחזקת שימור עבדין כבעמור.

נחלת צבי

ו. ואפילו בתולה מן האירוסין. נמולה גזרו אטו בעולה, ארוסות אטו נשואות: סעיף ב' ז'. אחר מיתת היבם. משום דיותר קרובה לביאה מארוסה דגזרו אטו נשואה. מוס' ורמ"ם [יבמות] פרק המולך תוס' מ"ב ע"א ד"ה לאחר, ורא"ש סי' כ"ה: סעיף ג' ה. נתעברה מראובן כו'. כ"כ הטור בשם משנה הרמ"ם [כלל ג"ג סי' ז'] שצ"ל דכ"ו שאומרת שמה עליה לנס קדושין, ושאלוהו אם צריכין להמתין שלשה

באר הגולה

סעיף ב' ט. *משנה יבמות דף מ"א ע"א. סעיף ג' י. משנה הרמ"ם כלל (ד') [ג] סי' (ח) [ז] והנילו הטור. סעיף ד' כ. מנעמח רבנא ציינתו לעיל סעיף א' [אות ג], וכ"כ בסמ"ק [סי' קפ"ג] וריב"ש נמשנה סימן תס"ב. סעיף ה' ז' הרמב"ם בפ"א מהלכות גירושין והרא"ש כמ"ס הרב המגיד שם.

ט. ואפילו בתולה כו'. ממ"י [יבמות מ"א ע"א] וכמו שפרש גמ"י שם מ"ב ז' הי יבוס כו': סעיף ב' י. יבמה כו'. דלא גרע מארוסה, והיא קרובה לביאה יותר מארוסה, ודוקא תלמי אינה צריכה להמתין דלתימח מותרת עליה כמו במתאמת. מוס' שם [יבמות מ"ב] א' ד"ה [אחר] [לאחר] כו': סעיף ג' יא. נתעברה כו'. כ"כ [בסעיף א'] דלא פלוג, וכמו במשנת לאחר מיתה: סעיף ד' יב. מחזיר כו'. ממ"ס שם [יבמות מ"ב ע"א] מתיב רבא לפיכך כו', ואם איתא מאי פריך, הא ע"כ ס"ל דגיוורת נשואה בעלמא צריכה להמתין וכמ"ס בסעיף ה', וישאירם בגיוותן אינן כלום, והיול מחזיר גרושמו. וכן משמע בנדרים ע"א ז' ושהדירה ציומיה, וכתב הר"ן שם [ד"ה ואהדרה] ושהדירה לאו דוקא כו', אבל הירושלמי [הובא בריב"ש סי' תס"ב] כמז דנקט אהדריה משום דנאחר אקור עד ז' יום. וממ"י שם א' איתא כ"י יהודה ור' יוסי צייננות [מ"א ע"א]: סעיף ה' יג. שהיו נשואות כו'. כ"כ המ"מ [יבמות] וישאירם כו'. וכל מה שכתוב ב"י סעיפים אלו עד וה"ה לשינוי הוא לשון הרמב"ם [שם הכ"א והכ"ב]. וכתב המ"מ דפסק כוללם כ"י יוסי [יבמות] ל"ה ע"א] כמו שכתב הר"ן [שם י' ע"א מדפי הר"ן], אלא דקשה לו ממ"ס [שם מ"ב ע"א] לפיכך גר וגיורת, אלא דשם מיייר נשואה אבל כאן איירי בנות

פתחי תשובה

עיין בש"ס דביצה דף ה' [ע"א] ובתוס' שם [ד"ה כלן]. ועיין מה שכתבתי לקמן סוף סימן קמ"ה [סק"ט]: סעיף ה' ה. שהיו נשואות. זהו ע"פ פירוש הרב המגיד בדברי הרמב"ם, עיין ב"י ובב"ש [סק"ז]. ועיין ראש פינה - חלקת השדה

ראש פינה - חלקת השדה

סק"ב. שבשיי יבמין מותרת כו'. הוא מתרומת הדין סי' רכ"ד, ועיקר טעמו, דלמה לנו לומר שהיא כנשואה אל זה המת כיון שיש עוד אחר, ואף שהמת היה גדול מ"מ אין זה רק למצוה, ע"ש: סק"ג. וג"כ אין ידוע לרבים כו'. בספר עצי ארזים [סק"ד] כתב דהוה עיקר טעמו של הרא"ש ד"ל, ולפי זה אם כבר היה הוכר עובדה מראשון ואח"כ נתקדשה לה משמעון וגירשה, מותרת לראובן ואינה צריכה להמתין. ע"ש: סק"ד. לא ביאר כו'. נראה מקום ספיקו, דאולי לא גוררין קטנות ואילונית אטו לביאה שיש לגזור אטו נשואה יותר ממה דגוררין גבי ארוסה אטו נשואה, יע"ש היעב, א"כ לפי זה אין חילוק בין תוך ג' חדשים לתימח בעלה או אחרים כמ"ס בש"ע שם, דמ"מ ש"ן לגזור אטו נשואה. ודומי בספר הג"ל [עצי ארזים שם] שכתב, וס' משום אטו נשואה לא ש"ך לגזור, דכ"ע ידעי דלא נא עליה דמתמחה לא עבר אספק כרת. חזו דוחק גדול: סק"ה. כמ"ס ריש סימן כו'. נ"ל דל"ל ריש סימן י'. ואפילו בפילגש כו'. הוא מ"ס שם הרמ"ם ואפילו ופילו היתה מיוחדת כו', ועיין שם בצילוי [ראש פינה על שר"ן]: סק"ו. לא חיישין שמה ויגתה כו' אם שניהם מודים כו'. עיין לקמן ס"ק כ"ג ומה שכתבתי שם: סק"ז. חזר כאן כו' והשיג שם כו'. עיין מה בספר עלי ארזים [סק"ה] בצריכות:

גלוין מהרש"א

כ"ש סק"ד. אף קודם יבוס קרובה ליבוס ולביאה. ר"מ בנמו' פסק המולך ריש דף מ"ז וד"ה לאחר. ועיין גלוין ב"ש [סימן קס"ד סק"ז]:

בשתחררו צריכות להמתין י"א ואפילו גר ואשתו מ"א שנתגיירו מפרשים אותם תשעים יום כדי להבחין בין זרע שנורע בקדושה לזרע שנורע שלא בקדושה.

שנתגיירו. ש"מ דמומרים לעמוד גמדי ולא חיישין שמה ימרו (לפיכוס) [לסורם] כדעת י"א אופרים, עיין מוס' יצמות דף מ"ב ע"א ד"ה

ציונים ומקורות יד) לשון הרמב"ם שם. (טו) לשון הרמב"ם פ"א מגירושין הכ"ב.

נהלת צבי

הרמב"ם פרק י"ח (י"א) מהלכות גירושין [הכ"א] וע"פ מאי דפירשו הרב המגיד שאירי שהיו נשואות לבעלים בגנותו ובעבדותו, והוכיחו (ו) כן מסוגית הש"ס דסוף פרק ד' אחין [בבמות ל"ה ע"א], והבילו צ"י ע"ש. ונימוקו עמו, דודאי נסוגיא להדיא משמע דפליגי רבי יהודה ורבי יוסי באין נשואות, וכיון דפסק [שם הכ"ב] כרבי יוסי שסבר שאין צריכות להמתין, אם כן למה כתב שפחה שנשאתהרה וגורת שנתגיירה ממתנין ז' יום, אלא ודאי דאירי נשואות לבעליהן. וצריכתא דפרק החולץ דנשיטת שם [מ"ב ע"א], לפיכך גר וגורת צריכין להמתין שלשה חדשים, הריא גם אליצא דרבי יוסי. אצל צ"י תמה עליו וכמה, יש לתמוה, שם זה היה דעת הרמב"ם (ו"ל) [ה"ה] לכחז דכמה, שפחה וגורת כשאינן נשואות, ויפסקו כרבי יוסי לאין צריכות להמתין. ולכן נראה שאפשר לומר דלע"ג דפסק הרמב"ם כרבי יוסי בנאנסה ומפוחה, מ"מ בגורת ומשוחזרת לא פסק כוונתו אלא כרבי יהודה דלמר צריכות להמתין, ועמיה מדמיא כפרק החולץ גר וגורת צריכין להמתין שלשה חדשים, דשפחה כרבי יהודה אחיא, ע"כ. ודברי תמוהים צעני. ודא, למה כתב הרמב"ם לצריכתא בלישנא דאפילו, דהא לפי דבריו דין שפחה וגורת שלא היו נשואות לבעליהן דהלכתא כרבי יהודה נלמד מהאי דבייחא. ועוד, דמנ"ל להרמב"ם דהלכתא כרבי יהודה בזה הואיל וצריכתא אחיא כוונתו, דילמא האי צריכתא אחיא גם אליצא דרבי יוסי וכמ"ש החוס' [ל"ה ע"א ד"ה ה"ח] בשם ר"י ח"ל, דיש לחלק, דלא מינטרא נפשה כלל כשמתגיירת עם בעלה כיון שכל זה היה מאומו אש, ואין [חוששת] להבחין בין זרע שנורע מבעלה זה בקדושה לשלא מרע בקדושה, ע"כ. ואפשר מהאי טעמא כתב (ר"י [הרב שו"ע] כמו שפירש הרב המגיד, דודאי יותר נראה לומר שהרמב"ם אירי שפחה וגורת שהיו נשואות כבר, אצל באין נשואות

סבר הרמב"ם כרבי יוסי, וצריכתא דהחולץ אחיא גם אליצא דרבי יוסי, ללא סבר רבי יוסי סברא דהאשה מתהפכת כדי שלא תתעבר אלא דוקא בזונה אצל לא ע"י נישואין. והשמה אחי שפיר שכתבו בלשון אפילו לצריכתא, כלומר אף על פי שצנשוזה זו הוא עזמו לוקח אותה אם כן לא היה מסתבר למהש כולי הא, אפי"ה חיישין. אצל הטור קמס דבריו ע"פ דברי הרא"ש [שם פ"ג סי' י"ג] שהבילו דברי הרז"ה שם [י' ע"א מדפי הר"י], שכתב ליכא מנייהת הר"ף על מקצת רבותא שצ"ח לפסקו כרבי יהודה, דהא קי"ל [עירובין מ"ו ע"ב] רבי יהודה ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי, ע"ש, ופסקו כשמואל ללישנא דמרס [בבמות ל"ה ע"א], שלא פסק שם כרבי יוסי אלא בגורת ושפחה לחוד אצל לא בנאנסה ומפוחה, דנאנסה ומפוחה פסק כרבי יהודה, וכמה, שלא מתעמא ללא נהפכת יפה יפה אלא משום דגורו בגדולה בת ישראל וזאת אטו נישואין, אצל בגורת ומשוחזרת אפילו גדולה לא התמירו בהנחה דידה לגורו וזאת אטו נישואין, אצל בנישואין אפילו גר וגורת צריכין להמתין דמיא לקמן פרק החולץ. ובצדויה לא סבר שמואל כרבי יוסי שהרי לא הוציר אלא גר וגורת, [ד]כיון דבת ישראל היא מתמיר בה כרבי יהודה, ע"כ. ומעמה הרב הג"ה שכתב [בסעיף ו'] וי"א כו', לא כיון אל דעת הטור והרא"ש, דהא הרא"ש והטור גורת ושפחה שלא היו נשואות לבעליהן אינן צריכות להמתין, ומדברי הרב הג"ה שהגיה וכמה [שם] דכל אלו, קאי גם על המונה שכתב הרב שו"ע, דמשמע בין ישראלית בין שפחה וגורת, אם כן ודאי שכיון אל דעת רבותא שהבילו הר"ף שפסקו כרבי יהודה: בסעיף ו' יא. הממאנת אינה צריכה להמתין. (דלא) [דליכא] למיגור משום גדולה דאין גדולה יולדה נמיאין: יב. אלא בגרושה. אפילו קטנה, כדלעיל סעיף א': יג. וכן המונה. בין ישראלית או שפחה וגורת:

ע"פ יד אפרים מחזיק השקל וקובי היתב וכו' מתנתות וכו' תר"ח

גור אריה

סעיף ה' ה. כדי להבחין. היה משמש עם הטהורה ונמאלת, א"ל להמתין ג' חדשים להבחין בין זרע הנורע בטומאה. שלטי הגבורים ח"ג דף ש"ג (שבועות א' ע"ב מדפי הר"ף):

ביאור הגר"א

כמ"ש נגמ' שם [ל"ה ע"א]. והשמיט הרמב"ם שפחה וכן גר וגורת זנות, כיון דקיל' כר' יוסי [ד]אפילו בזונה ישראל אינה צריכה להמתין, כ"ש בהם, דהא שמואל כר' יהודה ס"ל בזונה וס"ל כר' יוסי בגורת ושפחה משוחזרת, ומנא כח דר' יהודה אחא לאשמעינן בגורת:

פתחי תשובה

בתשובת הרדב"ז ח"א סי' קצ"ו שהאר"י לחלוק על הרב המגיד בזה, וכתב בסוף וז"ל, אע"פ שידעתי שאיני כדאי לחלוק על הרב המגיד, שמה מקום הניחו לי, ועוד, שאני מתמיר ולא מיקל, ועוד, אם הרב המגיד היה נמצא בזמנינו זה כו', הלבך איני מסכים ששום שפחה בין נשואה בין פנויה תנשא עד שיעברו צ"י יום משעה שהגיע גט לידה, ע"ש: ו. מפרשישן אותם. עיין בספר דגול מרובה שכתב, ונראה דאם היא זקניה א"צ ראש פינה - שו"ע

ראש פינה - שו"ע

סעיף ה'. כדי להבחין כו'. עיין בספר אבני מילואים [סק"ד], הקשה אמאי דאמרינן שצריך כאן הכתנה להבחין בין זרע שנורע בקדושה כו', הא בלא"ה צריך הבחנה, דהא אמרינן בכתובות [י"א ע"א] [ב]גר קטן שמתבלין אותו על דעת ב"ד, הגדילו יכולין למחות, וא"כ אם הורתו היתה שלא בקדושה אם הגדילו יכול למחות, משא"כ אם היתה הורתו בקדושה אינו יכול למחות כיון שהוא כישראל, ע"כ ע"ש. ולדעתי מאן לימא לן דאין כונת הגמרא [בבמות מ"ב ע"א] באמת כן במ"ש להבחין בין זרע שנורע בקדושה כו', דהיינו לידע אם זהו היתה הורתו בקדושה או לא, והנפקא מינה כניל. גם לא ידעתי למה תפס בנפקא מינה זו, הא

ראש פינה - עקבי הבית

סק"ח. יחזור לסורם כו'. כן ל"ל: כתב דלא גורנין, ולכן התיר שם בגר וגורת שהיתה בודאי מעוברת מקודם, דמשום היא גופא לא שייך להמתין כיון שידוע, ומשום גזירה לא גורנין כיון שלא היו גירושין ונישואין, ע"ש. ותימה שלא הביא דברי הח"מ שמשופך בזה:

גליון מהרש"א

סימן יג סעיף ה'. ואפילו גר ואשתו שנתגיירו מפרשים אותם תשעים יום. נעשה"ג ונלע"ד ולס' היא זקניה א"ל הפרטה. ואף שהי"מ בס"ק ד' נמתק בזה, היינו

יד אפרים

סימן יג ב"ש סק"ח. שמה יחזור לאיסורם. ל"ל שמה יחזור לקורם:

בית שמואל

אבן העזר

הלכות אישות

בית שמואל

גרו, ועיין ציד"ד סימן רס"ט [סעיף טז]: סעיף ו' (ט) וי"א דכל אלו וכו'... אצל מלאכה אינה זריכה להמתין, וכן קטנה צנוטה, וגירות אפילו גדולה אינה להמתין כמ"ש בש"ס [יבמות ל"ה ע"א] ללישנא במרא דשמואל. ושנויה, פסק הטור דזריכה להמתין, והרמ"ה ס"ל דאינה זריכה להמתין, וטעמו נ"ל משום [ד]צנוטה שאי דאינו אלא ספק זנות, אצל גירות קרוב לרוב דיומיה, וכו"כ בדרישה [אות ב], ולא כצ"י וב"ח [סוף אות ג] דכפזו דפוסק כר' יוסף,

צריכה להמתין מפני שמהפכת עצמה בשעת השמיש כדי שלא תתעבר וכן אנוסה ומפוחה אינן צריכות להמתין [טו] והוא הדין לשבויה ואפילו היא גדולה. הגה [אב"י] ויש אומרים לכל אלו צריכין להמתין אס' הס גדולות ורלויות להתעבר (יטור). י"ב** אשה שנאנסה תחת צנעה

ניין סתומ קטן

ד"ה הוא דאמר[*]: (י) אשה שנאנסה. היינו להפסקים דס"ל צנוטה זריכה להמתין, לכן אשה זו שנאנסה דמותה לצנעה ישראל, מ"מ זריכה הצנעה אס' ציונים ומקורות (טו) טור בשם הרמ"ה.

ציונים ומקורות (טו) טור בשם הרמ"ה.

נחלת צבי

יד. וה"ה לשבויה אפילו גדולה. כ"כ הטור בשם הרמ"ה. ולא היה צריך לכחזר הכר שז"ע אפילו גדולה, דהא פסק כהרמב"ם [פ"א מגירושין הכ"ב] שאינו מחלק בין גדולה לקטנה, בשלמא הטור שכתבו, הואיל דכחז [דעת] הרא"ש [יבמות פ"ג ס"י י"ג] שפסק כשמואל דמחלק גבי אנוסה ומפוחה בין קטנה לגדולה, הביא דברי הרמ"ה שסבר גבי צנוטה אפילו גדולה, אלא דלישנא דהרמ"ה תפס הכר שז"ע: טו. ויש אומרים כו'. כנר כתבתי בס"ק י' שאל דעת מקלט רבותא שהביא הר"ף [שם י' ס' טור בשם הרמ"ה]. ע. דעת אב"י הרא"ש [שם פ"ג ס"י י"ג] וכו"כ בשם הרמ"ה [שם י' ע"א מדפי הרי"ף].

טורי זהב

סעיף ו' [*] כ"כ וי"א דכל אלו כו'. ואע"ג דמתהפכת, מ"מ חיישין שמו סתמי לא תהפכה יפה: [*] אשה שנאנסה כו'. עיין ביורד סימן קצ"ב סתמי

באר הגולה

ס. טור בשם הרמ"ה. ע. דעת אב"י הרא"ש [שם פ"ג ס"י י"ג] וכו"כ בשם הרמ"ה [שם י' ע"א מדפי הרי"ף].

ביאור הגר"א

סעיף ו' יד. וה"ה לשבויה. כתב זה לאפוקי מדעת הרא"ש [יבמות פ"ג ס"י י"ג] כמו שכתבתי למטה [בסקט"ן]: טו. וי"א כו'. כמ"ש הח"ח [שם י' ע"א מדפי הרי"ף] והרא"ש [שם] דצנוטה ומשוררת הלכה כר' יוסף וצנוטה ואנוסה ומפוחה וזונה הלכה כר' יהודה, דהכי ס"ל שמואל ולישנא במרא, ומדאזכיר גירות ומשוררת וצנוטה לשבויה ש"מ דנהא כר' יהודה ס"ל: טו. אם הם כו'. דבקטנות אין צריך להמתין ללישנא במרא אף בישראל: יד. אשה שנאנסה כו'. ממתיקין דשם [יבמות ל"ג ע"ב] ומפרישין אומן כו', ואף לעמ' הר"ף [שם י' ע"א מדפי הרי"ף] והרמב"ם [פ"א מגירושין הכ"ב] שפסקו כר' יוסף, ממתיקין הג"ל, ואף ש"ל דממתיקין אין ראייה, דשם אין לומר אשה מתהפכת כיון דקטנה צנעה הוא, מ"מ צירושלמי [פ"ג ה"ב] משמע אף לר' יוסף, שאמרו שם (רנ"א) [ר' בא] בשם ר' ירמיה אנוסה אינה זריכה להמתין ג' חדשים, והא כיון מפרישין אומן ג' חדשים שמה מעוברות הן, שנייה היא הלא מפני מיקוץ הולד. ר"ל דוקא בתשואא להצמין שהוא מדרבנן מלין שמהפכת משא"כ בתשואא ממזרות דאורייתא, ו"ש שנאנסה תחת צנעה:

באר היטב

זקנתו כמו גבי ישראל או לא. ח"מ [סק"ד]. איש ואשתו שנתמחו ואח"כ חזרו בתשובה, צריך הצנעה, עיין לעיל סימן ו' ס"ק ל"ד:

פתחי תשובה

הפרשה, ואף שה"ח"מ בסק"ד [הובא בבאה"ט [סק"ג]] נסתפק בזה, היינו בנתגיירה היא ונישאת אח"כ לאחר, ובזה י"ל שדינו כמו בישראל, אבל כו', עכ"ד. וכבר הובא זה בפ"ה ליו"ד סימן רס"ט סק"ב, וע"ש עוד ובס"ק ג' מה שכתבתי בשמו. ועיין במשנה למלך פ"א מהלכות גירושין דין (כ"ג) [כ"א] מ"ש שם בענין אם היתה מעוברת הימנו, ע"ש: סעיף ו' ז. וכן אנוסה ומפוחה כו'. הגה וי"א דכל אלו כו'. עיין בתשובת משכנות יעקב ס"י ז' שהביא ראיות לדברי הר"ף [יבמות י' ע"א מדפי הרי"ף], ומטיק, ומכל הלין ראיות יש סניף גדול לדברי הר"ף ז"ל שפסק כר' יוסף דא"צ להמתין, ע"ש. ומ"ש שם ועוד ראייה מהא דאסתר כו' [מגילה י"ג ע"ב], תימה שלא הזכיר בריי"ה התוס' שם [ד"ה וטובלת] שכתבו שהיתה משמשת במקו, ע"ש. שוב נדפס ספרו תשובות קהלת יעקב, ראיתי בס"י ה' שהקשו לו כן וכתב להרץ, ע"ש. ועיין מה שכתבתי בס"ק שאח"ז בשם ברכי יוסף ודו"ק:

ראש פינה - שו"ע

כ"ל: שם בהג"ה. אשה כו'. עיין ביורד סוף סימן קצ"ו בט"ז [סק"א] באשה ששימשה בנידה בטעות, כתב ג"כ דאינה צריכה להמתין והביא ראיה מכאן, ע"ש, וכתב ג"כ דהיינו בהיה בעלה שכיח גבה תוך ג' חדשים. ולפי מה שכתבתי כאן בביאורי לח"מ [סק"ה], גם שם צ"ע אי ידעין ב' חדשים. ויש לחלק, דבן הנדה אינו רק פגום קצת לכהונה, כדלעיל סימן ד' סעיף י"ג ע"ש, משא"כ כאן דיש חשש ממזר:

ראש פינה - עקבי הברית

דהיפוך קל הוא לה מתהפכת אף יונאח בשן ועין, ע"ש. ולפי זה גם כן אינה זריכה להמתין. אבל גירות קרוב לודאי כו'. א"כ אפשר שסובר הרמ"ה צנוטה לפסוק כו' יהודה לרץ להמתין וצנוטה אין לרץ, היפך דעת הרא"ש [שם]. מורי הגאון ז"ל שהיה הנקרא יד אפרים צמח ספר טיב געוין. ולא ככ"י כו' דפוסק כר"י כו'. היינו כר' יוסף דס"ל אינה זריכה להמתין, דהא הטור השמיט כו' דפסקו כר' יוסף כו'. ר"ל צנוטה ואנוסה פוסק הטור דלרצין להמתין וא"כ למה הביא דעת הרמ"ה צנוטה, אלא ע"כ טעם אחר יש בצנוטה. אע"ג דבנות בנות ישראל כו'. מילתא דאפי נפשה הוא, וקאי על מ"ש תחילה דגירות אינה זריכה להמתין:

גליון מהרש"א

שילמה היה מראובן ארון בים, מ"מ כיון דלא יימיה לו אין לה דין פילגש והלקטן סעיף ז'. משום אהל יעקב לר"י ששפורעט סי' ל"ט ופי' מ' מ"א:

גדול מרבכה

צנוטה היא וישאח אח"כ לאחר, וזהו לומר שדינו כמו בישראל, אצל צנוטה שיהיה ושאח"כ יחד ללא מהפכת כיוצא בזה בישראל א"ל הפרשה, כנע"ד: ב"ש סק"ט. אבל גירות קרוב לודאי דיומיה. נע"מ, טעמו, דאפילו אס' היה הדין צנוטה להמתין, היינו משום דקרוז לודאי שזינה, אצל צנוטה גם גירות מותרת מטעם אחר, ויכוין שעמה להתיגר מינערה נפשה:

יד אפרים

ב"ש סק"ט. אבל גירות קרוב לודאי דיומיה. א"כ אפשר שסובר הרמ"ה והרובא [טור] צנוטה לפסוק כו' יהודה לרץ להמתין וצנוטה א"ל, היפך דעת הרא"ש [יבמות פ"ג ס"י י"ז]: בא"ד. דפסוקו כר' יוסף. וא"כ למה הביא דעת הרמ"ה צנוטה, אלא ע"כ צנוטה יש טעם להקל לפי דאיתו דק ספק:

נשים. הלכות גירושין פי"א

יט ומיום כתיבת הגט. פסק הלכה בגמרא גניטין פרק המציא מניין (דף י"ח): **ב וגזירת** חכמים היא. גרמיהא סה (ביבמות מ"ג): כר"מ דלמר הכי וכן הלכה כמו שהעלו בעלכות מן הגמרא:

כא שפחה שנשתחררה. פי' דברי רבינו הס נשפחה וגזירה שהיו נשואות לנעלים גניטין ובעבדותן הא לאו הכי אינן זריכות להמתין שאט"פ שהם בחוקת מנות (ספ ל"ה). אשה מונה משמרת עממה שלא תסתגר וכרבי יוסי דלמר הכי כמו שיתבאר בסמוך נדעת רבינו והכזה הוא שהוא סובר כן דבשאלין נשואות פלוגתא היא דרבי יהודה ורבי יוסי פרק ד' אחין דמיא הם הגזירה והשנויה וכו' וכן נחלקו בלבושה ומפומה דרבי יהודה אומר לרבות להמתין שלשה חדשים ורבי יוסי ממיר מיה. ואמר שרבינו פוסק כרבי יוסי בלבושה בת ישראל ודעתה הלהכות כמי"ש למטה בבבאור דלכ כגזרת לא גזרינן ודאי שלשה חדשי יוסי בשפחה וגזירה כל שאין נשואות שהרי שפירוש פסק כן שמואל סה הלכה כרבי יוסי ללשנא במרל וכן כתבו המפרשים דדאי בגזירות ופסחה שאין להם בעלים אין לך להמתין ג' חדשים אע"פ שיש בהם חלוקה בלבושה ומפומה וזהו שלא כתבו רבינו בשנויה לרביה להמתין לפי ששנויה אי אפשר שבעל אלף בנות. ולא הולך רבינו לפרש כן דדוקא כשהיו נשואות לפי שפקדו לו על מי"ש בסמוך וכן המונה אינה זריכה להמתין ולא אם דעתו כן אינו יכול להלוס דבריו לפי הגמרא. ומ"ש כלן הוא מן הגמרא שהעלו פרק המולך (דף מ"ג). לפיכך ג' וגזירת רבינו להמתין שלשה חדשים ואמרו שם כדי להבחין בין זרע שמרע בקדושה לזרע שמרע בלא קדושה וכן דעת הרבה מפרשים דבשאלין ודאי זריכות להמתין דלע"ג דרבי יוסי אמר אינו זריכות הני מיני בנות שכלן מתחככות בשעת משמים כדי שלא תסתברנה אבל בנשואות לכתב למימר הכי וכן עיקר:

וכן יפת תאר. פי' אמר ביאה ראשונה כשהוא רוצה לנשאה כמו שנתבאר ענינה פי"ח מהלכות מלקים וסו נזכר דין זה. ולפי מ"ש למעלה יהיה זה דוקא ביפת תאר שהיה נשואה: **כב הממאנת** אינה צריכה להמתין. שם פרק ד' אחין (ספ ל"ד): ובמקומות אחרים: וכן המונה. כבר כתבתי למעלה מתלווקת רבי יהודה ורבי יוסי בלבושה ומפומה ונחלקו הגאונים וז"ל בפסק הלכה כמי"ש בעלכות לפי שם מן הגאונים שפוסקים בזה כרבי יהודה ודעת ההלכות לסקוק כרבי יוסי וכן דעת רבינו ויש מן האחרונים שהסקימו לדברי הגאונים וז"ל אלן מדברי הרמב"ן והרשב"א וז"ל נראה שהסקימו לדעת ההלכות:

כג מי שנשאת בטעות. משנה פרק ד' אחין (דף ל"ג): והטעם מובאר שם בגמ': **כד המארים** בתוך צ'. פרק המולך איתמר קדשה בתוך ג' ובהך פליגי בה רב אחא ורפסי הד אמר משמתינן ליה וחד אמר עירוקיה מהם קמתיים הוה עובדאל ואמר להו רפסי עירוקיה מהקמיה ע"כ. ולדברי רבינו אין מכריחין אותו לגרש לא בלבושה ולא בנשואות אלא מנדון אותו מפני שעבר על גזרת חכמים ואם ברת הועיל לו להלילו מן

לחם משנה

כא שפחה שנשתחררה וגזירת שנתגיירה במתנין צ'. יום. כתב הר"ה ז"ל ומ"ש כלן הוא מן הגמרא שהעלו בפרק המולך. אם כיוונת הר"ה לומר ומ"ש כלן הוא על דין הגר ואשמו שנתגיירו קשה קלח היה לו לכחוח כן דמשמע הדוא מקושר עם משה למעלה. ונראה דה"ק מי הכריחו לרבינו לחלק בין נשואה לשאונה נשואה הדוא ממש דלמר שם דלרביה להמתין ג' חדשים ואם איתא דלפילו נשואה מתחככות כדי שלא תסתגר אמתי בעינן התם ג' חדשים אלא ודאי דיש לחלק בין נשואה לשאונה נשואה ושאי התם נשואה:

כד המארים בתוך צ' יום בגרין אותו. נראה דה"ה ז"ל סובר דמדנקט בפלוגתא קדש משמע דוקא קדש אבל כנס כ"ע מודו דמגרש דאי לא ליפגו כנס ורבינו סבר דה"ה כנס והא נקט קדש להודיעו דלפילו קדש משמתינן ליה לדעת רב אחא. וקושטא להר"א ז"ל ממתינן דהבא על יבמתו והיא בריש פיק המולך (דף ל"ה): דלמרו שם הכונס אם יבמתו וכו' ואם אין ולך של קיימא וקיים ואמתי וקיים כיון שהוה תוך ג' חדשים ומיך דלם יגרש אקורה עליו. וקשה דהיטא ל"ל דלמר ביאה מעוברת לא שמה ביאה ומ"ש עינין היא כיבמה ואם נחללך אקורה עליו אבל לרבי יוחנן דלמר דיבאה מעוברת שמה ביאה היא אינה אקורה עליו אם יגרשנה דכיון דקונה נעשית אשמו

של ראשון וכו'. בפרק המולך (דף מ"ג). בגמ' יהיו עוממא משום דכתיב להיות לך לנאחס ולירעך אחריו ופי' כר"מ שאין השכינה שורה אלא על הדואס שורע מיוחס אחריו: **יט ומיום** כתיבת הגט מונים למגורשת. כתב הר"ה פסק הלכה בפרק כל הגט ועומת סופר שאינו אלא צפ' ג' דגטין ומ"ש שהוא פסק הלכה כן היא גיבסת ספרים אבל בנזקמי דידן אין כתיב בגמרא פסק הלכה והכי איתא בגמרא (דף י"ח). איתמר מאימתי מונין לגט רב אמר משעת מנינה ושמואל אמר משעת כתיבה וכו' מ"כ דרב ומ"כ דשמואל ואמרינן בזה הכי רב הונא ורב פפי ורב אשי עבדי משעת כתיבה רב פפא ורב הונא בריה רב דרבי יהושע עבדי משעת מנינה וכתב הר"ה רב אלפס לא הביא אלא מ"כ דשמואל וכתב וכן הלכהא ודבריו ממוסרס למה פסק שמואל אלא קי"ל הלכהא כרב נאסור. ועוד דרב פפא ורב הונא בריה רב יהושע דלעין אמוראי עבדי כרב יו"ש ספרים שכחוב בהם והלכהא משעת כתיבה] ומשמע דהר"ק אינו גורס אותו מחלף שלם כתבו בהלכותיו עכ"ל. ונראה שטעם הר"ק משום דכיון דרב אשי דבמרה טובא הוא ומתירה דגמי הוא עבד משעת מנינה רב פפא ורב הונא וכן פסקו סמ"ג והרשב"א והר"ן והר"ם וספר א"ח:

כד המארים בתוך תשעים יום וכו'. כתב הר"ה ז"ל אמר רמי מנדון אותו עד שיגרש וכו' ומתני' בנא על יבמתו ע"כ. **כא שפחה** שנשתחררה וגזירת שנתגיירה במתנין יום חוץ מיום שנחגרשה או שמת בעלה בו והוין מיום שנחארסה בו. כדי שירדע אם היא מעוברת או אינה מעוברת להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו *של שני: יט ומיום כתיבת וז"ל הגמ' מונין למגורשת. ואפילו היה על תנאי או שלא הגיע לידה אלא לאחר כמה שנים מיום הכתיבה מונין. שהרי אינו מתיחד עמה משכתבו לה: **ב וגזירת** חכמים היא שאפילו אשה שאינה ראויה וזולילד ואפילו נתגרשה או נתאלמנה מן האירוסין צריכה להמתין תשעים יום. אפילו קטנה או זקנה או עקרה או אילונייה. ואפילו בעלה במדינת הים או חולה או חבוש בבית האסורין. ואפילו בתולה מן ומהאירוסין צריכות להמתין תשעים יום: **כא שפחה** שנשתחררה וגזירת שנתגיירה במתנין תשעים יום. ואפילו גר ואשתו וט' שנתגיירה מפרישין אותן תשעים יום כדי להבחין בין זרע שזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה. וכן יפת תאר אע"פ שנתנה לה וז"ל תורה שלשים יום. ולחנות עצמה צריכה להמתין תשעים יום לחנות הולד. והשלשים מכלל התשעים: **כב הממאנת** אינה צריכה להמתין מפני שמשמרת עצמה שלא תתעבר. וכן אנוסה ומפורחה אינן צריכות להמתין: **כג מי שנישאת בטעות** ונודע שהיא אסורה לבעלה והוציאהו ב"ד מתחתיו. אם היתה קטנה שאינה ראויה לילד אינה צריכה להמתין. שזה דבר שאינו יאומצו הוא וכל דבר שאינו מצוי ברוב לא גזרו בו: **כד המארים** בתוך תשעים

*כ"ס"א של אחין והכל אחד: א גס זה סה: ב עיין בטור סה: ג סה: **כא שפחה** שנשתחררה וגזירת שנתגיירה במתנין יום חוץ מיום שנחגרשה או שמת בעלה בו והוין מיום שנחארסה בו. כדי שירדע אם היא מעוברת או אינה מעוברת להבחין בין זרעו של ראשון לזרעו *של שני: יט ומיום כתיבת וז"ל הגמ' מונין למגורשת. ואפילו היה על תנאי או שלא הגיע לידה אלא לאחר כמה שנים מיום הכתיבה מונין. שהרי אינו מתיחד עמה משכתבו לה: **ב וגזירת** חכמים היא שאפילו אשה שאינה ראויה וזולילד ואפילו נתגרשה או נתאלמנה מן האירוסין צריכה להמתין תשעים יום. אפילו קטנה או זקנה או עקרה או אילונייה. ואפילו בעלה במדינת הים או חולה או חבוש בבית האסורין. ואפילו בתולה מן ומהאירוסין צריכות להמתין תשעים יום: **כא שפחה** שנשתחררה וגזירת שנתגיירה במתנין תשעים יום. ואפילו גר ואשתו וט' שנתגיירה מפרישין אותן תשעים יום כדי להבחין בין זרע שזרע בקדושה לזרע שלא נזרע בקדושה. וכן יפת תאר אע"פ שנתנה לה וז"ל תורה שלשים יום. ולחנות עצמה צריכה להמתין תשעים יום לחנות הולד. והשלשים מכלל התשעים: **כב הממאנת** אינה צריכה להמתין מפני שמשמרת עצמה שלא תתעבר. וכן אנוסה ומפורחה אינן צריכות להמתין: **כג מי שנישאת בטעות** ונודע שהיא אסורה לבעלה והוציאהו ב"ד מתחתיו. אם היתה קטנה שאינה ראויה לילד אינה צריכה להמתין. שזה דבר שאינו יאומצו הוא וכל דבר שאינו מצוי ברוב לא גזרו בו: **כד המארים** בתוך תשעים

לדברי יוסי הארוכות נמי ינשאו ולא פליגי עליה דר' יהודה אלא בעלכות אף שצריכין פירשי' דלר' יוסי פליגי ארוכות דוקא יתאכרו אבל ינשאו לא דגור ר' יוסי ארוכה הוא נשואה: **כא ואפילו** גר ואשתו שנתגיירו בפרשין אותן צ' יום כו'. (ד"ה ז"ל מירא"ה דחאסי ז"ל בגליון העיור סי' י"ג משעה ב'א לידיו בגר וזוית שנתגיירו ויהיה אשמו מעוברת הימנו גניחה ומתפקטו אם זריכה האשה להמתין ג' חדשי המתנה דומיא דקונה וארוסה דקי"ל כר"מ בגזרומו. וקלח מן כתיבה הזריכה להמתין. ולדברי ר' יוסי דלענין רביה דלכ דבר לרביה למישה משום היא גופא דומיא דגר וגזירה דלרביה למישה שמה מעוברת היא אשמו לר' מקלה כהא הוא ממתינן להמתין אבל במקום דלג נפיק מניה מוכרח לא גזרינן דומיא דקונה דעלמא דמיתלחא דלג כהא לא גזרינן ועוד במתלחא לרביה גירושין ושואין לא גזרינן כ"כ דלג אמי לאיתלחא בנאשה דעלמא ולא גזרינן בקטנה ואילוניות אטו שאינה קטנה ואילוניות אלא בדאיכא גירושין ליה וקדושין של אחר וזהו ג' טו גזרינן טעם כמי"ש לפנינו ודוק. ועיין בדברי הר"ה במ"ש על דברי רבינו ומן ז"ל כד"י סי' י"ג ממה עליו וסיים ולכן נראה שאפשר לומר דלע"ג דפסק הרמב"ם כר' יוסי בלבושה ומפומה מ"מ בגזירות ומשומרת לא פסק כותיה וכו' ועומתיה מיתלחא בפרק המולך רב יגוריה זריכות להמתין ג' חדשים וההיא דפסטה כר' יהודה איתא ע"כ. וכתב הרב המור דברי ממה הם דהיא נשואין גניטין מיירי דלי לא גר דנקט כדי נסבה וכו' כר"י והיטא דלמורא הכי מוכח וז"ל ע"כ:

כד המארים בתוך צ' יום בגרין אותו. כתבו בהשגות אמר רמי מנדון אותו עד שיגרש וכו'. וכמו מן כ"מ ורבי מנין זה שהרי אמרו בפרק המולך כו'. אף אזי אינו מנין דברי מהיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

המיר"א ז"ל דמשי ליה להרשב"א ז"ל טועה בדבר משנה גם לה"ה ז"ל שכתב כל דבריו ולא הרגיש

שבישראלית ואסרו רק היכא שיש לחוש שהיא מעוברת, לפ"ז גם הגזירה שלא תתארס ג"ח ל"ג בה ולא אסרו רק הבחנה ג"ח שלא יבא עלי' משום הבחנה שלא אסרו את הנשואין לאחר שנתגיירו עכ"ד, והנה מהראנ"ח אין ראי' כלל כי מקודם דן שדינה כגוי' על אף שהיא שומרת תו"מ וטבלה לנדתה, והחוק"ק שסידרו קודם לכן לא תופסים [וגט מיהא בעי מספק] וע"ז כ' אם רוצה להמשיך אתה עליו לקדשה אחר שתתגייר, וברכות לא מעכבי, ואח"כ כ' "דמ"מ אין לו לבא עלי' עד שיעברו ג"ח כדי להבחין, אפי' לא בא עלי' כלל צריכה להמתין להלכה כר"מ בגזרותיו דגור בין ארוסות בין נשואות וכמבואר ביבמות" ואם הוא בכלל הא דר"מ וגם באופן שלא בא עלי' כלל גזרי' ומדין לא פלוג למה ישתנה דינה לגבי הדין של לא יתארסו ולא ינשאו, ומשמעות הדברים איפוא דכל דיני הבחנה נוהג בה כולל גם שאסור להתחתן אתה עד שיעברו ג"ח הבחנה.

ומ"ש להוכיח מהי"ש פ"ז דיבמות שדעתו דנשואה בגיורתא אף שנתגיירה לכדה ונשאה לישראל צריכה להמתין ומ"ש גר וגיורת דנקט ע"ז כ' "א"נ בא לאשמועינן שמפרישין אותה מבעלה דל"ת לא יחמיר כ"כ מלהפריש, בשלמא גיורת שלא נשא יראה להחמיר או גבי ישראל היכא דנשאה באיסור אבל להפרישה קשה הדבר שהרי לא נשאה באיסור והיא אשתו ממש אפי"ה קמ"ל דמפריש, לא זו שגזרו בנשואין שלא תנשא אלא אפי' להפריש אותה מפרישין וכן יראה מלשון הרמב"ם" ומזה הוכיח דבגר וגיורת לא אסרום להנשא מיד לאחר שנתגיירו רק הורו את ההפרשה משום הבחנה וזהו החידוש שאף שנשאה בהיתר ואשתו היא מ"מ מפרישים אותם משום הבחנה עכ"ד.

אכן בברייתא יבמות מ"ב שנינו "גר וגיורת צריכין להמתין ג"ח" ולא טרח התנא למסור לן אף ברמז דההמתנה היינו לאחר שכבר נשאה, ושרשות להתחתן אתה תומ"י, ועוד לדעת הרמב"ם הרי בעינן יחוד הראוי לביאה, עי' מ"מ פ"י מה"א עמ"ש הרמב"ם וצריך לכתוב כתו' קודם לחופה מפני שהוא סובר דבעינן לכתחלה חופה הראוי לביאה שלא יחסר דבר אפי' מדבריהם ועי' הפלאה בקו"א סי' ס"ו עיקר הטעם דבעינן חופה הראוי לביאה גמורה לכתחלה אף דמותרת ביחוד, ואיך אפשר לומר דהוה כדבר המובן מאליו דמיירי שהוא כבר נשאה.

בעקרה כו' כן ה"נ כאן דתקנו חז"ל דחיישינן שמא מחמת חימוד תראה הצריכו ז"נ והצריכו בכל ענין אף במקום שלא הי' שייך לחוד לחימוד, מ"מ דוקא אם הם נשואין לעלמא שפיר היה בכל התקנה ולא חלקו חז"ל בתקנתן אבל במחזיר גרושתו הוא גופי' מילתא דל"ש בזה ל"א לא פלוג, ולכן אם היא מעוברת ל"ג בזה, ורק באינה מעוברת שקיים החשש שמא ראתה לכן היא צריכה ז"נ ע"ש.

והשתא לדעת הרמב"ם והשו"ע בגיורת מן הנשואין צריכה להמתין ג"ח שפיר מספק"ל להח"מ שמא הם כלולים בהגזרה דנשואה בת ישראל ולא חלקו בהם בין ראוי' לאינה ראוי', ומ"ש בהגהת מ"ל הוא בגר וגיורת שנתגיירו והיא מעוברת דא"צ הבחנה זה בצירוף הטעם דגר וגיורת מילתא דלא שכיחי, ואף גם הנוביי בדגו"מ לא התיר אלא בנתגיירו שניהם ונשארים יחד, והיא זקנה דא"צ הפרשה, מטעם דלא משכח"ל בכה"ג בישראל, ובזה עולים שפיר דברי הראנ"ח בסי' צ"ב דאף באופן שברור שאיננה בהריון מ"מ צריכה להמתין ג"ח.

(א) ומ"ש כת"ר לפשוט ספיקו של הח"מ מן הראשונים הפוסקים כר' יוסי וס"ל דבגיורת שנתגיירה מן הנשואין בלי בעלה דא"צ להמתין ואם נאמר בכה"ג לא פלוג למה ל"ג בהו אטו גיורת שנתגיירה יחד עם בעלה שהיא כן צריכה להמתין ג"ח, וע"כ דל"ג אלא באופן שיש לחוש שמא היא מעוברת אבל כשאינה ראוי' או במקום שאנו מניחים דמנטרה נפשה ל"ג עכ"ד, מהא דלא גזרינן אטו גר וגיורת שנתגיירו שניהם דהוי מילתא דלא שכיחי אכתי ליכא למילף בגיורת מן הנשואין, ולהני דסברי שהיא צריכה להמתין, דהוה בכלל נשואה ב"י דאמרי' בהו ל"פ.

(ב) פשטות דברי הרז"ה ז"ל דבגיורת מן הנשואין בלי בעלה צריכה להמתין, וזל"ש "אבל גיורת אפי' גדולה א"צ להמתין שלא החמירו בה כב"י בהבחנה גרועה למגזר בה זנות אטו נשואין אבל בנשואין אפי' גיורת צריכה להמתין" וכן פירש את דבריו המהרש"ל ביש"ש וכן המהרש"א, וכן מורין פשטות דברי הרא"ש, ומהרדב"ז אין הכרח בפירוש הרא"ש.

(ג) שוב כתב, עתה שהוכחנו דבדין הבחנת גר ואשתו שנתגיירו לא הוסיפו גזרת הבחנה

מקור הדין משנה יבמות כד: הנטען על השפחה ונשתחררה או על הנכרית ונתגיירה ה"ז לא יכנס ואם כנס אין מוליאין מידו ומקשה בגמ' הא גיורת מיהא הויא ורמינהו אחד איש שנתגייר לשם אשה וכו' כו' אי הכי אפי' לכתחלה נמי ותי' משום דרי' אפי' הסר ממך עקשות פה. והיינו משום לעו' ומשך' ומה הלעו, יש בזה מחלוקת הראשונים דעת רש"י משום דאסור להביא עלמנו לירי חשד שאם ישא אותה יאמרו שאמת היא הקול שהי' לו עסק עם השפחה והכותית, ולכאורה ק' לפרש"י למה בשבת כג. דמקשה ומנא תימרא דחיישי' למשד ומביא ברייתא דפאה, למה לא הביא ממשנה זו דמבואר דחיישי' ללעו' ומשד, אך ל"ק ע"פ מש"ש חכם לבי סי' ל"א דהיי' ידוע דחיישי' למשד שהוא אמת ורק נסתפקו אי חיישי' למשד הטועים בדין וע"ז מביא מפאה שאף שבאמת א"ל להניח בסוף שדה דוקא מ"מ חיישי' למשד, ולכן לא הביא מכאן דחשד זה הוא אמת:

מהא שכי' ביבמות מז. ד"ה גר מכאן משמע דגר מותר בגיורת ואי נימא דיש לחוש שמא לא נתגיירה לש"ש רק להנשא לזה הכא נמי ניחוש שמא רק אחד נתגייר לש"ש והשני לא נתגייר רק כדי שלא להפריד היא ממנו או הוא ממנה, וזה אינו כלל דהא מפורס' בגמ' דגר מותר בגיורת לכתחלה אלא שגריכיס הפרשה קודם נשואים ועי' יו"ד רס"ט ס"ט בהג"ה, וכן הי' פשוט לחוס', וא"כ לדעתו קשה מגמ' זו על רמב"ן. אלא ודאי דדוקא אם נכרי מתגייר בשביל אשה ישראלית יש לחוש בכוננת הגירות שהיא לשם האשה, אבל אם שניהם גויים ודריס ביחד בגיורתם לא חיישי' לחשש רחוק כזה:

ואמנם תמה אני על טעם רמב"ן ורשב"א איך יפרנסו בשפחה למה הנטען על השפחה לא יכנסו איפה מלאנו איסור לשחרר שפחה אם כוננתו לישאנה, ואדרבה בפסחים קיג. אמרו בתוך בגרה שחרר עבדך ותן לה הרי שמשחרר עבדו לכוונה זו כדי שישא את בתו, ועוד קשה הא משנה סתמא קמי' השפחה ונשתחררה, אע"פ שלא הייתה שפחתו כלל ואין תלוי בידו או בידה אלא בהאדון ואיזה לזות שפחים שייך עליו, ואמנם י"ל כמ"ש יבמות מז: דמחלוקת ר"ש בן אלעזר ורבנן אי עבד לריך קבלת מלות אבל מהקנת הגמ' שם דעבד דחייב במלות גם לרבנן א"ל לקבל, ומלאהי עמה בשו"ת רעק"א ח"א סי' קכ"א ד"ה והנראה שהק' כן והיך דבשפחה דליכא לאו מדאורייתא, הטעם כרש"י משום לעו' שיאמרו שבא עלי' ועבד על לאו, אבל בנכרית דליכא דאו' לא הי' ס"ד לאסור בשביל כך אלא רק מטעם שנתגיירה בשביל כך והחלן משני דמ"מ איכא לזות שפחים אי אבל בשפחה ודאי הטעם משום לעו' דביאת איסור עכ"ד, אבל קשה על דבריו מתוספתא דחגי' הבא על השפחה ולא נטען, ול"ש טעם רש"י משום לעו' דביאת איסור ומה טעם שלא יכנסו ול"ע:

אבל דעת רמב"ן ורשב"א בחי' יבמות וב"י אה"ע ס"ם י"א בשם תש"י הרשב"א דטעם האיסור דאם נטען מקודם עלי' יהי' לזות שפחים שלא נתגיירה זו לשם שמים אלא בשביל להיות עמו וכמ"ש בגמ' שם אחד איש שנתגייר לשום אשה ואחר אשה שנתגיירה לשום איש וכו' ואף שדיעבד מהני בגירות מ"מ אין זו - גירות טובה ופ"מ בין הטעמים דלטעם רש"י שייך איסור זה רק בנטען שאין הדבר ברור אבל אם ידוע בודאי שבא עלי' אין כאן לעו' כיון שבלא"ה גלוי ומפורסם שעבר עברה ויהי' מותר לכנסה כיון שלא יוסיף מחומה על החשד. אבל לטעם רמב"ן ורשב"א גם אם בידאי דר עמה מקודם אסור לישאנה אחר הגירות שיאמרו שנתגיירה בשבילו, ומפירש כדבריהם בתוספתא פ"ד הבא על השפחה ועל הנכרית אע"פ שנתחררה ונתגיירה לא יכנס, והמה איך יפרש רש"י טעם חוספתא. וכן דעת רמב"ם שצפ"י מגירושין הי"ד שהביא דין התוספתא גוי שבא על בת ישראל אע"פ שנתגייר לא ישאנה הרי שאפי' בא עלי' ולא שייך לעו' של רש"י מ"מ אסור וע"כ משום דאין הגירות טובה וכ"כ ה"ה שם שכ"כ בגמ' דאיש שנתגייר לשום אשה לכתחלה לא ישאנה משום לזות שפחים. ומ"ש רמב"ם בתחלה הנטען, לישא דמהני' נקט:

והנה צנ"ד שהם דריס ביחד לדעת רש"י מותר לכנסה אחר הגירות דל"ש לעו. ולטעם רמב"ן ורשב"א אסור, אבל באמת י"ל דטעם רמב"ן ורשב"א שייך רק אם בא עלי' דרך מקרה י"ל שנתגיירה כדי שידור עמה בקביעות אבל אם עתה הם נוהגים אישות בפרהסיא ע"פ נמוסי המדינה כנ"ד ל"ש משם דנתגיירה בשבילו, וע"פ חלוק זה יש ליישב שיי' ר"ת בהוסי' כחובות ג: ד"ה ולדרוש שהחיר לבת ישראל שהמורה ובא עלי' גוי לקיימה לו כשנתגייר ול"ש אחד לבטל ואחד לבועל וכמ"ש אה"ע סי' קע"ח סעיף י"ט וקשה ס"ם אסורה להנשא לו כמ"ש בתוספתא הכ"ל דנתגייר בשבילה, וע"כ דבחוסי' שבא עלי' במקרה שייך החשש משא"כ בעובדא דר"ת דהמירה והיו ביחד בקביעות שרי דאין לו צורך והכרח לגייר וע"כ שנתגייר לש"ש, וי"ל עוד דכוננת ר"ת דל"ש אי' אחד לבועל שאז הייתה אסורה אפי' דיעבד אבל לכתחילה י"ל דאסורה משום כוננת הגירות וכ"כ פני יהושע כחובות שם. ומ"מ החלוק נראה ככון וכ"כ בס' בית

ודעת חוסי' כטעם רש"י שכי' צד"ה אי הכי דמתחלה הי' ס"ד דגמ' דטעם מהני' שלא יכנס משום שמא נתגיירה לשום איש וא"כ למסקנא אין הטעם משום זה וכן נ' ממ"ש בד"ה משום דכ' דבנטען על הפנוי' אין להחמיר משום לזות שפחים ומוכח דאוחו' טעם עלמנו הוא שייך בנטען על השפחה שמחזיק את הקול הראשון וכן כ' מרדכי פ"ב סי' י"ד הנטען מפרש בגמ' משום הסר ממך עקשות פה ומתוך טעם זה נראה לומר דה"ה הנטען על הפנוי' וראיתי זה עתה בס' בית נאמן לש"כ הגאון יחיי' מוגיערש סי' א' שהביא רא'י רחוס' לא ס"ל כטעם רמב"ן ורשב"א

פסקי יורה דעה

לענין הלכה: דקדק בבית שמואלא מלשונות הרמב"ם והמחבר בהלכות אלו [הובא לשונם בכירור הלכה ס"ק כ"ד] שאף אם היו נשואים זה לזה כגיתום מותרים להנשא זה עם זה אחר שנתגיירו ולא חיישינן לדברי המדרש הנ"ל. [ועיין בירור הלכה שם שמדבריו נראה שמתיר הדבר לכתחילה ואינו חושש כלל לדברי המדרש. ועיין פסקי תשובות ס"ק י' אם הוא הדין בגר שלא היה בדעת אשתו להתגייר ונתגיירה אחר זמן(י)].

דעת הרמב"ם והמחבר בזה

(א) מקור הדין: דין גיורת שנתגיירה אם צריכה המתנת ג' חודשים מבוואר בגמ' יבמות דף ל"ד ע"ב ודף מ"א ע"א, ויש בזה חילוק בין פנויה גירות, לבין גר שנתגייר ואשתו עמו כפי שיתבאר לקמן. [ועיין בירור הלכה ס"ק כ"ה במקור וטעם דין הבחנה זו ובמחלוקת הפוסקים אם עיקרו מדאורייתא או מדרבנן, ונפק"מ אם ספקו לחומרא ואם שייך בזה הכלל גזירה לגזירה לא גזרו רבנן(י)].
דין גר שנתגייר ואשתו עמו שצריכים לפרוש זה

מקור הדין שצרי המתנת ג' ח

מקור הדין שצרי לפרוש השנים ז'

פסקי תשובות

[י] סעיף ז. נתגייר הבעל לבדו, ואשתו נתגיירה רק לאחר זמן, האם יש לאסור להשיאם זה לזה מחשש שמא נתגיירה לשם אישות. כתב בשו"ת חבלים בנעמיים להג"ר יהודה ליב גרינבארט"ה מסכת עצמו שדוקא בגר שנטען על ישראלית [או איפכא] קיים החשש שמא נתגייר לשם אישות, אבל בבעל ואשה גוים המתגיירים אין לחוש לשמא נתגיירה האשה רק משום שנתגייר בעלה והיא חוששת שמא יפרדו דרכיהם, משום דהוי חשש רחוק. ודבריו מסתברים, שהרי מי כפה אותם להתגייר ולהפרד זה מזה, אלא שמרצונם באו להתגייר לשם שמים, מה שאין בן נטען על הכותית יש לומר לשם אישות נתגיירה זו. ולבאורה טעם זה שייך רק בנתגיירו יחד אבל בנתגיירה אחר שכבר נפרדה ממנו עדין יש לחוש ללוות שפתיים. וכך מצאתי שכתב הג"ר משה בצלאל פייבוש בספרו נהור שרגא' על דברי התוס' הנ"ל שפסקו שגר מותר בגיורת: "לבאורה יש לומר דדוקא בשנתגיירו ביחד, אבל אם נתגייר האיש, ואשתו לא היתה דעתה להתגייר, ושוב נתגיירה גם היא, או איפכא, אפשר דאסורים לכתחילה לישא זה את זה משום לוות שפתיים שיאמרו שנתגיירה בשביל בעלה, או איפכא. כמו בכתי שבא על בת ישראל ונתגייר שאסור לישא אותה כמ"ש הרמב"ם בפרק י' מהלכות גירושין' משום לוות שפתיים, וצ"ע", עכ"ל.

חשש גזיר לשם אישות כאשר נתגיירה אשתו לאחר זמן

בירור הלכה

(כ) זה לשון המחבר כמס' זהלכה זו: גר שנתגייר ואשתו עמו, צריכים לפרוש זה מזה ג' חדשים. וכעין זה הוא הלשון בצאנן העור סימן י"ג: "גר ואשתו עובדי כוכבים שנתגיירו, מפרישין אותם ז' יום, כדי להבחין בין זרע הנזרע בקדושה לזרע שזרע שלא בקדושה". ועדין נריך עיון, כי לא נמצא לנו דברי המחבר אם מותר הדבר לכתחילה, כי לשון זה יכול להמפרש שצטעמ הדמק או במקום נורך גדול אם רוצים להנשא צריכים המתנת ג' חודשים, אבל מנין לנו שדעת המחבר שלכתחילה מותר וראוי הדבר ואינן לחוש כלל לדברי המדרש הנ"ל. ומדברי הירושלמי הנ"ל ס"ק כ"ג שיען ר"ע לננימין הגר שישיא בנו לבת גיורת אין ראיה, דמכיון שכבר נולדו בדת ישראל דלמא ליכא חששא שמא יחזרו לסורס. ואולם צבית שמואל'י כתב כך "שמע מינה דמותרים לעמוד יחדיו ולא חיישינן שמא יחזרו לסורס דעתה יש אסריים", עכ"ל. מדבריו נשמע שלדעת המחבר מותר הדבר לכתחילה. ועדין נריך עיון אם כשר הדבר לשדך לכתחילה גר עם גיורת, דאפשר שלא עסקו הנין פוסקים אלא מענין גר וגיורת הנשואין יחד, שקשה להפרישם זה מזה, אבל לשדך גר וגיורת אפשר שלכתחילה יש לחוש לדברי המדרש וצעוניי לא מנאחי מי שדיבר בזה.

לשון המחבר בזה

שמותר הדבר לכתחילה

שידוך גר לגיורת

מקור דין המתנת השנים יום

אם הוי דין דאורייתא או דרו

מקורות וצייונים

א. אבן העזר סימן י"ג ס"ק ח'. ב. סעיף ה'. ג. שם. ד. בראשית פרק י"ז פסוק ז'. ה. ח"ג סימן ע"ב. ו. בחידושי ליבמות כאן. ז. הלכה י"ד.

